

Jorhonkorven hemipterakartoitus 2017

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Malaisepyydys ja keltaväri-ikkunapyydys pyynnissä Jorhonkorvessa kesäkuussa 2017

Seppo Karjalainen

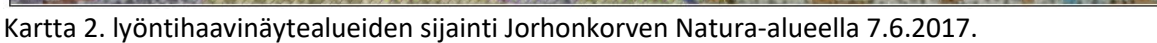
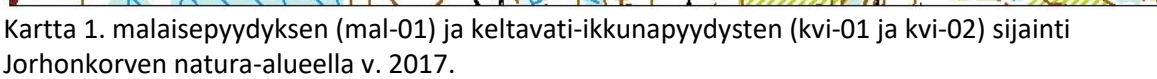
JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

- Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Jorhonkorven Natura2000-alueen (FI0700094) ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä nivelkärsäiskartoitus on tehty Jorhonkorven ojitettujen soiden ja lähteikköjen ennallistamissuunnitelman laatimista varten

Kartoituskohteet ja -menetelmät

- Jorhonkorven Natura-alue sijaitsee Pohjois-Karjalassa Ilomantsin kunnassa. Eliömaantieteellisesti kohde sijaitsee Pohjois-Karjalan eliömaakunnassa (PK) ja Keskipohjoisella kasvillisuusvyöhykkeellä Pohjois-Karjala - Kainuun osa-alueella (3b)
- Nivelkärsäisiä (Lahko: Hemiptera) pyydystettiin kahdella puron viereen asetetulla keltavatiikkunapyydyksellä, yhdellä malaisepyydyksellä sekä lyöntihaavilla. Seppo Karjalainen ja Maarit Similä asensivat pyydykset maastoon 7.6.2017. Maarit Similä kävi kokemassa pyydykset 7.7. ja 8.8. Pyydykset poistettiin 7.9.2017. Pyyntivuorokausia kertyi 92 kpl/pyydys. Lyöntihaavinäytteet otettiin 7.6. alkukesän ensimmäisenä lämpimänä päivänä jolloin sää oli haavimiselle suotuisa (n. + 18 C, puolipilvistä lähes tyynä) (Lyöntihaavinäytealueet kts kartta2.) pyydyksissä käytettiin säilöntäaineena 40 %:ksi laimennettua propyleeniglykolia. Pyydynäytteistä otettiin talteen mm. nivelkärsäisten (Hemiptera) lahkosta luteet (Heteroptera) ja kaskaat (Auchenorrhyncha) sekä Sternorrhyncha-alalahkosta kempit (yläheimo Psylloidea), Seppo Karjalainen määrittä nivelkärsäisaineiston. Muita Sternorrhyncha-alalahkoon kuuluvia eliöryhmiä (jauhiaiset, kirvat ja kilpikirvat) ei tässä kartoituksessa talletettu eikä myöskään määritetty. Pyydysten sijainti esitetään kartassa 1.

TULOKSET

Lajihavainnot

- Kartoituksessa löydettiin yhteensä 35 nivelkärsäislajia (sisältäen luteet, kaskaat ja kempit). Havaittu lajilukumäärä on melko alhainen ja selittyy mm. suhteellisen pienellä pyyntiponnistuksella sekä kohteen sulkeutuneisuudella.
- Merkittäviä nivelkärsäislajeja löytyi neljä, joihin sisältyy mm. molemmat havaitut kemppilajit. Näistä harvinaisin oli ***Cacopsylla elegantula*** joka on pajulajeilla (mm. raidalla) elävä laji ja josta on tehty muutamia havaintoja maamme pohjoisosista (Tornion alueelta Pohjoiseen) sekä toisaalta muutama havainto aivan etelärannikolta Uudeltamaalta. Laji on Pohjois-Karjalan luonnontieteelliselle maakunnalle uusi ja löytyi lyöntihaavinäytteestä. Toinen havaituista kemppilajeista oli puolestaan huopaohdakkeella (*Cirsium helenioides*) elävä **huopaohdakekemppi** (*Trioza viridula*) jolla on maassamme vähien havaintojen (kolme löytöpaikkaa, joista eteläisin Kainuussa) perusteella pohjoinen levinneisyysalue. Lajista löytyi kolme yksilöä joista kaksi lyöntihaavinäytteestä ja yksi yks. malaisepyydyksestä. Myös tämä laji on uusi Pohjois-Karjalan luonnontieteelliselle maakunnalle. Löytöpaikalla kasvoi sekä raitaa (*Salix caprea*) että huopaohdaketta, joten mahdollisesti kumpikin em. laji elää kohteella
- Havaituista ludelajeista varsinkin lepillä elävä **huppulude** (*Physatocheila costata*) ei ole eteläisessä Suomessa mitenkään harvinainen. Jorhonkorven löytöpaikka on tiedossa olevista havaintopaikoista kuitenkin pohjoisin. Sen sijaan toinen mainittavista ludelajeista eli **valkohavulude** (*Elatophilus nigrellus*) on maassamme varsin paikoittainen. Tunnettuja havaintoja on tehty Etelä-Suomesta vajaat kymmenkunta. sekä muutama myös Oulun korkeudelta ja Etelä-Lapista. Lajin kerrotaan elävän lähinnä yksin kasvavilla männyillä valoisilla ja paahteisilla paikoilla (Rintala, T. & Rinne, V. 2010). Jorhonkorven löytöpaikka ei kuitenkaan ole mitenkään paahteinen mutta aurinkoinen kyllä, sillä laji löytyi ohuehkoon taulakääpäiseen koivupötkkelöön viritetystä ylimääräisestä ikkunapyydyksestä, joka oli sijoitettu harvapuustoiseen maastonkohtaan (koordinaatit: ykj: 6987793:3710113, (Etrs-tm35fin:6984866:709858)). Laji on uusi Pohjois-Karjalan luonnontieteelliselle maakunnalle. Edellä mainitut merkittävät lajit on lisäksi luoteltu taulukossa 1. Kaikki tässä kartoituksessa havaitut ja määritetyt nivelkärsäislajit on luoteltu taulukossa 2.
- Lisäksi mainittakoon, että nivelkärsäisten lisäksi pyydysaineistosta määritettiin myös 87 sääskilajia (det. Seppo Karjalainen). Tuosta aineistosta löytyi yksi vaarantuneeksi (**VU**) luokiteltu laji (*Syntemna penicilla*) sekä yksi silmälläpidettäväksi (**NT**) luokiteltu laji (*Hadroneura palmeni*). Kumpikin mainituista sääskilajeista kuuluu aitosienisääskien heimoon (Mycetophilidae) ja niiden elinympäristönä ovat vanhat kangasmetsät (Hyvärinen, et al. 2019). ovat pitkälle lahonneessa puussa eläviä lajeja. *Hadroneura palmeni* elää luultavasti toukkavaiheessa kosteassa lahoppuussa sienirihmastoja syöden, vaikkakaan laji ei tiettävästi ole koskaan onnistetusti kasvatettu eikä ainuttakaan lajin käyttämää sienilajia tunneta (Jevgeni Jakovlev pers. comm.). *Syntemna penicilla* elää toukkavaiheessa muiden Syntemna lajien tavoin kuolleessa puuaineksessa kuoren alla tai puun onkaloissa mahdollisesti jotakin sientä syöden. Kumpikin sääskilaji on luultavasti maassamme yleisempi Idässä kuin lounaassa (Jakovlev pers. comm.). Em. sääskilajit on lisätty taulukkoon 1. (kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot)

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
Cacopsylla elegantula		LC		1
Trioza viridula	huopaohdakekemppe	LC	PK:lle uusi	3
Physatocheila costata	Huppulude	LC	Pohjoisin havainto	1
Elatophilus nigrellus	valkohavulude	LC	PK:lle uusi	1
Syntemna penicilla	sienisääskilaji	VU		1
Hadroneura palmeni	sienisääskilaji	NT		1

- Kaikki havaintotiedot tallennetaan erilliseen Excel-taulukkopohjaan, josta ne viedään LajiGISiin

Taulukko 2. Jorhonkorven nivelkärsäiskartoituksessa löydettyt lajit ja suvulleen määritetyt nivelkärsäistaksonit pyydyksittäin.

heimo	laji	uhex	Yht. yks	haavi-näyte 01	haavi-näyte 02	kvi-01	kvi-02	mal-01	TWT-01
Cixiidae	Cixius cunicularius	LC	3					3	
Cixiidae	Cixius sp.		1						1
Delphacidae	Stiroma affinis	LC	1					1	
Delphacidae	Stiroma sp.		1					1	
Delphacidae	Delphacodes venosus	LC	1		1				
Delphacidae	Criomorphus borealis	LC	2					2	
Delphacidae	Javesella discolor	LC	2					2	
Delphacidae	Javesella forcipata	LC	5			2	2	1	
Delphacidae	Javesella pellucida	LC	2			2			
Delphacidae	Delphacidae sp.		1				1		
Cicadellidae	Empoasca kontkaneni	LC	5			2	3		
Cicadellidae	Empoasca vitis	LC	11	6	5				
Cicadellidae	Linnavuoriana intercedens	LC	3					3	
Cicadellidae	Aguriahana pictilis	LC	21					21	
Cicadellidae	Alnetoidia alneti	LC	4					4	
Cicadellidae	Oncopsis flavicollis	LC	7				1	6	
Cicadellidae	Oncopsis tristis	LC	1					1	
Cicadellidae	Evacanthus acuminatus	LC	1				1		
Cicadellidae	Balclutha punctata	LC	24	3	21				
Cicadellidae	Colladonus torneellus	LC	4					4	
Cicadellidae	Speudotettix subfuscus	LC	4			2		2	
Aphrophoridae	Peuceptylus coriaceus	LC	1					1	
Aphrophoridae	Philaenus spumarius	LC	30			5	23	2	
Psyllidae	Cacopsylla elegantula	LC	1					1	
Triozidae	Trioza viridula	LC	3		2			1	
Saldidae	Chartoscirta elegantula	LC	1	1					

Miridae	Bryocoris pteridis	LC	7				1	6	
Miridae	Monalocoris filicis	LC	6	3	1		1	1	
Miridae	Stenodema holsatum	LC	23	1	2	19	1		
Miridae	Stenodema calcaratum	LC	1	1					
Miridae	Lygocoris pabulinus	LC	97			50	41	5	1
Miridae	Pinalitus rubricatus	LC	1					1	
Miridae	Mecomma ambulans	LC	2			1	1		
Tingidae	Acalypta carinata	LC	1					1	
Tingidae	Physatocheila costata	LC	1					1	
Anthocoridae	Anthocoris nemorum	LC	8	1	1	2	3	1	
Anthocoridae	Elatophilus nigrellus	LC	1						1
Acanthosomatidae	Elasmucha fieberi	LC	1					1	

HOITO YM. SUOSITUKSET

- Selkeitä elinympäristöön kohdistuvia uhkatekijöitä ei havaittujen merkittävien nivelkärsäislajien osalta ole tiedossa. Suunnitellut hoitotoimet tuskin vaikuttavat tässä raportissa mainittujen merkittävien lajien elinmahdollisuuksiin haitallisesti. Raportissa mainitut sienisääskilajit tarvitsevat toukkavaiheessa sienettyntä kosteaa lahopuuta joten puron välittömässä läheisyydessä olevaa puustoa ei tulisi oleellisesti poistaa eikä vähentää.

Kiitokset

Kiitokset Maarit Similälle opastuksesta kartoitusalueella sekä pyydysten kokemisesta heinä- ja elokuuussa. Kiitos Jevgeni Jakovleville tiedoista, jotka koskevat *Hadroneura palmeni*- ja *Syntemna penicillata*-sienisääskilajien elintapoja ja levinneisyyttä.

Kirjallisuus

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 704 s.

Rintala, T. & Rinne, V. 2010: Suomen luteet. Hyönteistarvike TIBIALE Oy, Helsinki